

УДК 343.98

DOI 10.32782/2523-4269-2025-90-72-76

Татаренко Світлана В'ячеславівна,

доктор філософії в галузі права,

викладач кафедри кримінального процесу

та криміналістики факультету № 1

*(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9425-0227>

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ В РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Статтю присвячено організації та проведенню допиту в кримінальних провадженнях щодо правопорушень проти довілля. Проаналізовано зміст показань, їх значення та класифікацію допиту. Визначено мету, основні завдання й етапи допиту, а також ключові аспекти підготовки до нього. На основі опитування слідчих з'ясовано частоту допиту різних категорій осіб та їх співвідношення. Окреслено потенційних свідків, сформульовано ключові питання допиту, розглянуто особливості допиту в конфліктних і безконфліктних ситуаціях, запропоновано тактичні прийоми його проведення.

Ключові слова: розслідування, кримінальні правопорушення проти довілля, допит, свідки, підозрювані особи, тактичні прийоми.

Постановка проблеми. Під час досудового розслідування кримінальних правопорушень здійснюються збирання, перевірка й оцінка доказів. Отримані в такий спосіб фактичні дані дають змогу зробити обґрунтовані висновки щодо доведеності вини конкретної особи у вчиненні кримінального правопорушення. У цьому контексті важливе місце належить організації та тактиці допиту різних категорій осіб у розслідуванні кримінальних правопорушень проти довілля, що дає можливість перевірити та вдосконалити наявні або розробити нові криміналістичні рекомендації щодо тактики його проведення. Разом із тим ефективність допиту значною мірою залежить від дотримання тактичних прийомів, психологічних аспектів комунікації та правових норм, які забезпечують законність і достовірність отриманих показань. Неправильний вибір тактичних підходів з урахуванням специфіки кримінальних правопорушень, за якими здійснюється розслідування, чи ігнорування особливостей психоемоційного стану допитуваного можуть негативно позначитися на його результатах. Саме тому дослідження проблеми тактики проведення допиту не втрачають своєї актуальності для науки кримінального процесу та криміналістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними вченими-криміналістами В. П. Бахіним, В. К. Весельським, В. А. Журавлем, І. В. Пирогом та іншими в різний період часу досліджувалися питання тактики допиту. Значну увагу також приділено розробці та вдосконаленню методик розслідування окремих кримінальних правопорушень проти довілля. Ці питання досліджували А. Ф. Волобуєв, С. О. Книженко, І. В. Малишко, О. В. Одерій, О. І. Ревенко, С. І. Сімакова, Р. Л. Степанюк, Ж. В. Удовенко, К. О. Чаплинський, В. Ю. Шепітько й інші. Однак наразі ще недостатньо сформованими залишаються рекомендації, що розкривають специфіку організації та проведення допиту в кримінальних правопорушеннях проти довілля, що й обумовлює актуальність дослідження.

Мета статті. Метою цього дослідження є здійснення аналізу особливостей організації та проведення допиту в кримінальних провадженнях за фактами правопорушень проти довілля, визначення категорій осіб, яких доцільно допитувати, надання характеристики основних тактичних прийомів проведення цієї слідчої дії та формулювання рекомендацій щодо підвищення її ефективності.

Виклад основного матеріалу. Розслідування кримінального правопорушення не вважатиметься ефективним, якщо слідчий, дізнавач, прокурор не організує та на належному рівні не проведе допит осіб, яким відомі обставини, що мають значення для вирішення конкретного кримінального провадження. Не є винятком кримінальні правопорушення проти довілля, які мають свою специфіку вчинення. Від належної організації та правильно вибраної тактики проведення допиту багато в чому залежатиме результативність цієї слідчої (розшукової) дії та розслідування загалом.

Показання, які містять фактичні дані щодо фактів та обставин вчинення кримінальних правопорушень, є важливим процесуальним джерелом доказів. Особа дає показання на допиті щодо подій, що сприймала особисто, або щодо фактів, які ґрунтуються на поясненнях інших осіб. Допит вважається найбільш розповсюдженою і водночас однією з найскладніших слідчих (розшукових) дій.

У криміналістичній літературі вченими здійснено ґрунтовну класифікацію допиту за такими підставами: залежно від процесуального становища допитуваного – допит свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, експерта; за етапністю проведення – допит на початковому та наступному етапах розслідування; за послідовністю проведення – первинний, додатковий (одержання показань щодо обставин, про які не йшлося під час попередніх допитів), повторний (з'ясовуються обставини, про які допитуваний уже давав показання під час попереднього допиту); за віковими особливостями допитуваного – допит малолітнього, неповнолітнього, дорослого (повнолітнього),

особи похилого віку; за суб'єктом проведення – допит, який проводить слідчий, дізнавач, прокурор, слідчий суддя, суддя [1, с. 188].

Метою допиту є отримання (збирання) доказів або перевірка вже наявних доказів у конкретному кримінальному провадженні. Тож основним завданням цієї слідчої (розшукової) дії є отримання максимально повних і деталізованих показань про механізм події та причетних осіб [2, с. 308–309].

Як і інші слідчі (розшукові) дії, допит складається з таких послідовних стадій, як-от підготовка, проведення й аналіз отриманих показань. Успіх допиту залежатиме від належної організації до його проведення, що передбачає вивчення матеріалів кримінального провадження, зібраних у провадженні доказів, визначення ролі кожного учасника у вчиненні кримінального правопорушення, виявлення недоліків і помилок у показаннях уже допитаних учасників з метою їх уточнення, вивчення соціально-психологічного портрета кожного учасника з метою визначення предмета допиту, складання плану допиту, орієнтовного переліку питань і вибору тактичних прийомів проведення слідчої (розшукової) дії у безконфліктній та конфліктній ситуаціях.

Результати опитування слідчих органів досудового розслідування Національної поліції України щодо специфіки розслідування кримінальних правопорушень проти довілля вказують на те, що під час розслідування кримінальних правопорушень проти довілля виникає потреба у проведенні допиту: 1) очевидців та учасників події як свідків – 100%; 2) потерпілих – 21,3%; 3) підозрюваних – 71,4%; 4) експертів або спеціалістів як свідків – 46,9% [3, с. 273–283]. Враховуючи отримані результати опитування, основний акцент цього дослідження зробимо саме на особливостях і тактиці допиту свідків та підозрюваних осіб.

У юридичній літературі серед учених відсутній єдиний підхід до визначення категорій осіб, які можуть бути допитані як свідки в кримінальних провадженнях досліджуваної категорії.

Так, В. Ю. Шепітько свідків вчинення екологічних злочинів пропонує поділяти на дві групи. До першої вчений відносить посадових або інших осіб, які повідомили про факти виявлення порушень (працівників відповідних інспекцій, яким стало відомо про порушення; осіб, які опинилися в районі забруднення, працівників, які брали участь в очищенні водоймищ і ділянок місцевості, водіїв транспортних засобів, які вивозили відходи). До другої групи свідків пропонує відносити осіб, які спостерігали факт викиду шкідливих відходів виробництва і можуть вказати джерело забруднення (осіб, пов'язаних із виробничим процесом і роботою очисних споруд; осіб, які були залучені до проведення процесуальних дій) [4, с. 112].

С. О. Книженко до числа свідків екологічних злочинів пропонує відносити: 1) працівників природоохоронних органів; 2) очевидців забруднення, знищення об'єктів природи, вилучення природних ресурсів; 3) службових осіб підприємств, установ, організацій, де мало місце порушення правил екологічної безпеки; 4) осіб, що можуть охарактеризувати особу підозрюваного [5, с. 105].

Схожої позиції дотримуються А. Ф. Волобуєв, О. В. Одерій та Р. Л. Степанюк, які до числа свідків у розслідуванні злочинів проти довілля пропонують відносити: 1) працівників природоохоронних органів (інспекторів Державної екологічної інспекції Мініс-

терства екології та природних ресурсів України, працівників санітарно-епідеміологічної служби тощо); 2) очевидців злочинного забруднення об'єктів природи, незаконного корисливого вилучення природних ресурсів, продажу чи переробки продуктів браконьєрства тощо; 3) службових осіб та інженерно-технічних працівників, які володіють криміналістично значущою інформацією про причини виходу з ладу очисних споруд чи їх неправильну експлуатацію, організацію звалищ у невідновлених місцях тощо; 4) осіб, які можуть характеризувати підозрюваного, спосіб його життя, зв'язки та поведінку на роботі й у побуті [6, с. 199–200].

О. І. Ревенко до числа осіб, які володіють важливою інформацією про вчинене незаконне видобування вугілля та можуть бути допитані як свідки, відносить: 1) працівників природоохоронних органів (інспекторів у сфері державного контролю за використанням та охороною земель або громадських інспекторів з охорони довкілля, працівників санітарно-епідеміологічної служби та інших); 2) осіб, які були запрошені до участі в слідчих (розшукових) діях як поняті (переважно під час проведення огляду місця події); 3) свідків-очевидців незаконного видобування вугілля; 4) осіб, які можуть характеризувати злочинця, спосіб його життя, зв'язки, поведінку на роботі, у побуті (родичів, знайомих та інших) [7, с. 130].

Ж. В. Удовенко осіб, які є свідками в кримінальному провадженні про злочини проти довілля пропонує поділяти залежно від місця, яке кожен з них посідав у події, а саме: 1) володів даними про систематичні порушення норм діяльності окремих вузлів і агрегатів підприємства; 2) спостерігав злочинні порушення щодо охорони довкілля; 3) був обізнаний за родом своєї діяльності щодо порушень роботи очисних споруд або їх несправності, що могли призвести до завдання шкоди довкілля тощо [8, с. 156].

Дослідивши наукові позиції вчених щодо визначення осіб, що потенційно можуть бути свідками вчинення кримінальних правопорушень, а також матеріали судово-слідчої практики із цього ж питання, доходимо висновку, що в розслідуванні кримінальних правопорушень проти довілля доцільним є допит як свідків таких категорій осіб:

1) працівників державних органів, що здійснюють державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, правоохоронних органів, які виявили кримінальне правопорушення. Перелік відомостей, що можуть повідомити такі особи, переважно стосується обставин виявлення ними порушення законодавства у сфері охорони довкілля, причин та умов, що могли сприяти вчиненню правопорушень у цій сфері, наслідків, що настали через вчинення кримінального правопорушення тощо;

2) осіб, що були очевидцями кримінальних правопорушень проти довілля. Предмет допиту таких осіб може стосуватися безпосередніх обставин вчинення кримінальних правопорушень проти довілля, які вони спостерігали. Такі свідки зазвичай дають повні та правдиві показання, а тому їх рекомендують допитувати першими [9, с. 94];

3) осіб, що були залучені до участі у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій. Такі особи можуть повідомити відомості щодо обставин затримання правопорушників, порядку проведення слідчих (розшукових) дій, фіксації наслідків протиправної діяльності тощо.

На переконання С. І. Сімакової та І. В. Малишко специфіка допиту свідків залежатиме від того, як саме

особа пов'язана з подією кримінального правопорушення (бачила, чула, систематично спостерігала, складала за дорученням інших осіб необхідні документи щодо виявленого порушення, надавала допомогу потерпілим тощо). Учені також наголошують на тому, що допит окремих свідків має бути максимально повним і деталізованим, що в підсумку дасть змогу об'єктивно зафіксувати відомості про подію, яка розслідується [10, с. 523].

Вважаємо за доцільне підтримати позицію професора О. В. Одерія, який зазначає, що з метою унеможливлення добросовісних помилок під час допиту свідків-очевидців кримінальних правопорушень проти довілля варто з'ясувати умови сприйняття ними події кримінального правопорушення, зробивши акцент на таких деталях: а) тривалості скиду / викиду забруднювальних речовин; б) приблизної відстані, з якої свідок спостерігав подію; в) наявності обставин, що заважали сприймати подію (сутінок, яскравого освітлення); г) погодних умов у момент сприйняття обставин події (дощ, сильний вітер); д) наявності проблем із зором; е) власного ставлення до стану природного середовища (занепокоєння або задоволеності) та інших даних. Наявність або відсутність зазначених свідком чинників з'ясовують шляхом постановки уточнювальних запитань, уникаючи при цьому навідних [11, с. 367].

Як показує аналіз кримінальних проваджень, у переважній більшості випадків допит свідків відбувається в безконфліктній ситуації, коли особа співпрацює зі слідчим і надає повні та достовірні показання. Проте інколи виникають ситуації, коли свідок не може пригадати окремі факти або несвідомо допускає помилки в показаннях. У такому випадку слідчому доцільно застосувати такі тактичні прийоми для уточнення свідчень і усунення в них суперечностей, як-от: актуалізація забутого в пам'яті допитуваного, усунення перекручень у разі добросовісної помилки допитуваного, а також постановка уточнювальних запитань [12, с. 195–196]. При цьому слідчий також може використовувати показання інших учасників кримінального провадження, висновки судових експертів, пред'являти речові докази й документи з метою актуалізації забутого або виправлення перекручень у показаннях.

Статус підозрюваного в кримінальному провадженні вважається найбільш вразливим у площині забезпечення його прав і свобод. А тому органам досудового розслідування під час проведення допиту таких осіб потрібно безумовно дотримуватися вимог чинного кримінального процесуального законодавства та криміналістичних рекомендацій. Під час допиту підозрюваного слідчий буде намагатися з'ясувати дійсні та вичерпні обставини, пов'язані з вчиненням кримінального правопорушення проти довілля. Для цього С. О. Книженко пропонує на початковому етапі допиту з'ясувати обставини, що стали підставою для його затримання або вибору запобіжного заходу, поступово переходячи до висвітлення обставин, що безпосередньо стосуються протиправних дій: відомостей про інших осіб, що брали участь у підготовці та вчиненні кримінального правопорушення, ролі кожного з них у механізмі злочину; документів, що оформлювалися; причин та умов, що сприяли вчиненню протиправних дій тощо [5, с. 154].

На думку О. В. Одерія досить ретельно слід ставитися до допитів підозрюваних, які тією чи іншою мірою відповідають за екологічну безпеку підприємства, де сталася аварія, оскільки вони володіють спеціальними

професійними знаннями, наявність яких зумовлює підвищені вимоги до підготовки й тактики проведення означеної процесуальної дії. Під час допиту таких осіб з'ясуванню підлягають такі типові питання: посада допитуваного; обставини події, яку розслідують та її причини; ступінь небезпеки для довкілля; наявність та обсяги забруднень під час здійснення певних технологічних операцій тощо. При цьому тактично правильним є спочатку отримати показання під час вільної розповіді підозрюваної особи, зафіксувати їх у протоколі, а тільки потім ставити додаткові запитання, пред'являти висновки судових експертів тощо. В іншому випадку замість ретельного пояснення обставин вчинення протиправних дій підозрюваний може обмежитися технічно складними відповідями, оскільки специфіку свого виробництва він знає краще, а тому ініціатива в допиті може перейти до нього. На практиці така категорія підозрюваних зазвичай визнає свою провину щодо факту викиду забруднювальних речовин, але заперечує щодо настання шкідливих наслідків або посиляється на виконання розпоряджень свого керівника. У таких випадках правильно сформульовані запитання щодо розподілу обов'язків відповідно до посадових інструкцій і поміркована послідовність пред'явлення доказів дає можливість слідчому спростувати доводи сторони захисту [11, с. 370–371].

Важливо також зазначити, що в ситуації, коли підозрюваний визнає себе винним, слідчому треба конкретизувати місце вчинення кримінального правопорушення, час, протягом якого тривала злочинна діяльність, спосіб протиправних дій (злочинне забруднення об'єктів природи, злочинне знищення чи пошкодження природних об'єктів, порушення встановлених правил екологічної безпеки тощо), чи були співучасниками та яким був розподіл ролей між ними, яких заходів було вжито з метою приховання слідів злочинної діяльності тощо. У ситуаціях, коли підозрюваний не визнає своєї вини, слідчому доцільно за наявності належних підстав використовувати такі тактичні прийоми: пред'явлення речових доказів, оголошення показань свідків, оголошення результатів окремих слідчих (розшукових) дій, деталізація свідчень підозрюваного (продумати всі свої показання підозрюваний не може), проведення повторних допитів щодо тих самих обставин [6, с. 201]. Також рекомендовано використовувати сукупність таких тактичних прийомів, як «допущення легенди» і «пред'явлення доказів». Так, спочатку слід дати допитуваному можливість викласти інформацію в тому вигляді, у якому зручно йому, при цьому чим докладніше він деталізуватиме обставини злочинної події, тим краще. Після чого підозрюваному пред'являються вже зібрані у провадженні докази і ставляться запитання, що потребують від нього детального пояснення наявних протиріч. Відповіді на такі запитання до протоколу необхідно вносити дослівно. За потреби, залежно від конкретної слідчої ситуації, можна рекомендувати відразу після допиту провести одночасний допит між підозрюваним та іншими учасниками провадження для з'ясування причин наявних у їхніх показаннях суттєвих протиріч [11, с. 371–372].

Аналіз кримінальних проваджень показує, що допит підозрюваного пов'язаний із певними труднощами, а саме: відмовою від надання показань, невизнання вини, надання завідомо неправдивих показань тощо. У таких випадках слідчому доцільно застосувати комплекс тактичних прийомів проведення допиту, які найбільш ефективно сприятимуть розв'язанню конфліктної

ситуації та наданню підозрюваним показань, а саме це встановлення психологічного контакту, спонування до надання показань, пропозиція надати показання у формі вільної розповіді, пред'явлення доказів і показань інших учасників кримінального провадження, створення уявлення про інформованість слідчого щодо життя допитуваного та причетності до вчинення кримінального правопорушення.

Висновки. Підводячи підсумки, зазначимо, що успіх розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля не в останню чергу залежить від якісної підготовки та проведення першочергових і невідкладних слідчих (розшукових) дій, до числа яких належить і допит. Складність допиту визначається не

тільки тим, що слідчому може протистояти особа, яка не бажає в силу певних причин давати правдиві показання, а й тим, що у свідченнях особи, яка добровільно повідомляє слідчому всі відомі їй факти про обставини події, що розслідується, можуть бути помилки та перекручування, які потрібно своєчасно розпізнати та враховувати під час оформлення показань у протоколі процесуальної дії. Для розпізнавання та унеможливлення добросовісних помилок, а також розв'язання конфліктних ситуацій, що можуть бути приводом відмови від надання показань, слідчому слід використовувати комплекс тактичних прийомів проведення допиту, розроблених вченими криміналістами, окремі з яких наведено в цій статті.

Список використаних джерел

1. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько та ін. 4-те вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2010. 464 с.
2. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К. О. Чаплинський та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Дніпро : Дні- проп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
3. Татаренко С. В. Методика розслідування кримінальних правопорушень проти довкілля : дис. доктора філософії за спец.: 081 Право. Кропивницький, 2024. 298 с.
4. Криміналістика / за ред. В. Ю. Шепітька. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. 728 с.
5. Книженко С. О. Криміналістична характеристика та основні положення розслідування екологічних злочинів : дис. ... канд. юр. наук: 12.00.09. Харків, 2005. 207 с.
6. Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 2 / А. Ф. Волобуєв, О. В. Одерій, Р. Л. Степанюк та ін.; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків, 2018. 312 с.
7. Ревенко О. І. Методика розслідування незаконного видобування вугілля : монографія / за ред. канд. юрид. наук, доц.
8. Коваленка. Сєверодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2020. 200 с.
8. Удовенко Ж. В. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. Галана В. І. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 320 с.
9. Барвенко В. К. Особливості допиту свідків і підозрюваних осіб зі злочинів, пов'язаних із порушенням правил охорони вод. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2018. № 34. С. 94–97.
10. Сімакова С. І., Малишко І. В. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях проти довкілля. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 521–525.
11. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля : монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 528 с.
12. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2008. 464 с.

References

1. Shepitko, V.Yu ta in. (2010). *Kryminalistyka [Criminalistics]*. Pidruchnyk. 4-te vyd., pererob. i dop. Kharkiv: Pravo. 464 p. [in Ukrainian].
2. Chaplynskyi, K.O. ta in. (2017). *Kryminalistyka [Criminalistics]*. Pidruch. dlia stud. vshch. navch. zakl. 2-he vyd, pererob. i dop. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav; Lira LTD. 480 p. [in Ukrainian].
3. Tatarenko, S.V. (2024). *Metodyka rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen proty dovkillia [Methodology for investigating criminal offenses against the environment]*. *Doctor's thesis*. Kropyvnytskyi. 298 p. [in Ukrainian].
4. Shepitko, V.Yu. (Ed.) (2004). *Kryminalistyka [Criminalistics]*. 2-he vyd., pererobl. i dopov. Kyiv: Kontsern "Vydavnychiy Dim "In Yure". 728 p. [in Ukrainian].
5. Knyzhenko, S.O. (2005). *Kryminalistychna kharakterystyka ta osnovni polozhennia rozsliduvannia ekolohichnykh zlochniv [Forensic characteristics and basic provisions of the investigation of environmental crimes]*. *Candidate's thesis*. Kharkiv. 207 p. [in Ukrainian].
6. Volobuiev, A.F., Oderii, O.V., Stepaniuk, R.L. ta in. (2018). *Kryminalistyka [Criminalistics]*. Pidruchnyk: u 2 t. T. 2. Za zah. red. A.F. Volobuieva. Kharkiv. 312 p. [in Ukrainian].
7. Revenko, O.I. (2020). *Metodyka rozsliduvannia nezakonnoho vydobuvannia vuhillia [Methodology for investigating illegal coal mining]*. *Monohrafiia*. Za red. kand. yuryd. nauk, dots. V. Kovalenka. Sievierodonetsk: RVV LDUVS im. E.O. Didorenka. 200 p. [in Ukrainian].
8. Udovenko, Zh.V. (2016). *Kryminalistyka [Criminalistics]*. Konspekt leksi. Za zah. red. Halana V.I. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 320 p. [in Ukrainian].
9. Barvenko, V.K. (2018). *Osoblyvosti dopytu sviddkiv i pidozriuvanykh osib zi zlochniv, poviazanykh iz porushenniam pravyl okhorony vod [Peculiarities of interrogation of witnesses and suspects in crimes related to violation of water protection rules]*. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*, 34, 94–97 [in Ukrainian].
10. Simakova, S.I., Malysko, I.V. (2022) *Osoblyvosti provedennia slidchykh (rozshukovykh) dii u kryminalnykh provadzhenniakh proty dovkillia [Peculiarities of conducting investigative (search) actions in criminal proceedings against the*

environment]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 8, 521–525 [in Ukrainian].

11. Oderii, O.V. (2015) *Teoriia i praktyka rozsliduvannia zlochyniv proty dovkillia* [Theory and practice of investigating environmental crimes]. Monohrafiia. Kharkiv: Disa plus. 528 p. [in Ukrainian].

12. Shepitko, V.Yu., Konovalova, V.O., Zhuravel, V.A. (2008). *Kryminalistyka* [Criminalistics]. Pidruchnyk. Za red. prof. V.Yu. Shepitka. Kharkiv: Pravo. 464 p. [in Ukrainian].

Tatarenko Svitlana,

PhD in Law, Associate Professor at the
Department of Criminal Procedure and
Forensics, Faculty № 1

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9425-0227>

**SOME PECULIARITIES OF ORGANIZING AND CONDUCTING INTERROGATION
IN THE INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST THE ENVIRONMENT**

The article is aimed at highlighting the theoretical provisions which cover the issues of organization and conduct of interrogation in criminal proceedings initiated upon the facts of criminal offenses against the environment.

The author analyzes the content of testimony given during interrogation and its significance in criminal proceedings. The author provides a classification of interrogation on various grounds (depending on the procedural status of the interrogated person; by stages of interrogation; by sequence of interrogation; by age characteristics of the interrogated person; by the subject of interrogation). The purpose and main task of interrogation are formulated. The main stages (phases) of interrogation are analyzed and the key components of preparation for its conduct are identified.

Based on the results of the survey of investigative bodies of pre-trial investigation of the National Police of Ukraine regarding the specifics of investigation of criminal offenses against the environment, it is found that in criminal proceedings of this type of offenses there is a need to interrogate the following categories of persons in the following ratio 1) eyewitnesses and participants of the event as witnesses – 100%; 2) victims – 21.3%; 3) suspects – 71.4%; 4) experts or specialists as witnesses – 46.9%.

The author examines the scientific positions of scientists and materials of forensic practice with a view to identifying persons who may potentially be witnesses to criminal offenses against the environment. On their basis, it is concluded that it is advisable to interrogate as witnesses: 1) employees of state bodies exercising state supervision (control) in the field of environmental protection, law enforcement agencies which have detected a criminal offense; 2) persons who witnessed criminal offenses against the environment; 3) persons involved in certain investigative (search) actions.

The author formulates the main issues which constitute the subject matter of interrogation of witnesses and suspects, and provides recommendations on the main tactical techniques which can be used by an investigator when conducting this investigative (detective) action in conflict and non-conflict situations.

Key words: *investigation, criminal offenses against the environment, interrogation, witnesses, suspects, tactical techniques.*

Надіслано до редколегії 28.02.2025